

Sygn. akt IV Ca 881/15

POSTANOWIENIE

Dnia 28 stycznia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Płocku IV Wydział Cywilny – Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodnicząca – SSO Barbara Kamińska

Sędziowie SSO Joanna Świerczakowska

SSO Renata Wanecka (spr.)

Protokolant st. sekr. sąd. Katarzyna Gątarek

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 stycznia 2016 r. w P.

sprawy z wniosku **M. D. (1)**

z udziałem **J. K.**

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji uczestnika

od postanowienia Sądu Rejonowego w Płocku z dnia 30 kwietnia 2015 r.

sygn. akt I Ns 1855/14

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 1 i stwierdzić, że spadek po M. D. (2) z domu K. zmarłej 22 stycznia 2014 roku w P., ostatnio stale zamieszkałej w P. na podstawie ustawy nabyli: syn M. D. (1) (s. S. i M.) oraz wnuk J. K. (s. R. i J.) po 1/2 (jednej drugiej) części każdy z nich.

Sygn. akt IV Ca 881/15

UZASADNIENIE

M. D. (1) wniósł o stwierdzenie, że spadek po M. D. (2) zmarłej 22 stycznia 2014r. na podstawie ustawy nabył syn M. D. (1) i wnuk J. K. po 1/2 części każdy z nich.

Postanowieniem z 30 kwietnia 2015r. Sąd Rejonowy w Płocku w sprawie I Ns 1855/14 stwierdził, że spadek po M. D. (2) zmarłej 22 stycznia 2014r. w P., ostatnio stale zamieszkałej w P. na podstawie ustawy nabył M. D. (1) (syn S. i M.) w całości.

Sąd Rejonowy ustalił:

M. D. (2) zmarła 22 stycznia 2014r. w P., stale przed śmiercią zamieszkiwała w P.. W chwili śmierci była wdową. Miała dwoje dzieci: M. D. (1) i J. D., która zmarła 24 grudnia 2013 r. J. D. miała jedno dziecko - J. K.. M. D. (2) dzieci pozamażeńskich ani przysposobionych nie miała, nie sporządziła testamentu. M. D. (1) nie zrzekł się dziedziczenia, nie składał oświadczenia o przyjęciu ani o odrzuceniu spadku. J. K. odrzucił spadek po matce J. D..

Sąd I instancji dokonał następującej oceny prawnej:

Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku może złożyć każda osoba mająca interes prawny w prawidłowym wykazaniu następstwa po spadkodawcy. Prawu polskiemu znane są dwa źródła powołania do spadku: ustawa (normy art. 931-940 kc) oraz testament, przy czym wzajemny stosunek tych porządków dziedziczenia kształtuje się tak, że pierwszeństwo ma dziedziczenie testamentowe. Oznacza to, że testator może w swobodny sposób rozrzucić majątkiem na wypadek swej śmierci, zmieniając skutecznie porządek dziedziczenia przewidziany przez przepisy kodeksu cywilnego.

Ponadto Sąd wskazał, że zgodnie z art. 926 § 2 kc dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje dopiero wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą.

W przedmiotowej sprawie nie został złożony testament, co oznaczało, że o tym kto dziedziczy i w jakich częściach przesądza przepisy kodeksu cywilnego. W myśl art. 931 § 1 kc w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

Spadkodawczyni w chwili śmierci była wdową. Spadek po niej dziedziczą więc jej zstępni. Zmarła miała syna M. D. (1) i córkę J. D., która zmarła przed jej śmiercią. W tej sytuacji w jej miejsce do dziedziczenia dochodzą jej dzieci, czyli w tym przypadku J. K. (art. 931 § 2 kc). Sąd Rejonowy podkreślił, że w razie odrzucenia spadku zgodnie z art. 1020 kc spadkobierca, który złożył takie oświadczenie, zostaje wyłączony tak jakby nie dożył dziedziczenia. W sytuacji odrzucenia spadku przez J. K. jedynym spadkobiercą jest M. D. (1).

O kosztach postępowania Sąd orzekł zgodnie z art. 520 § 1 kpc.

Apelację od postanowienia złożył uczestnik J. K., zaskarżając je w całości i zarzucił naruszenie art. 931 § 2 kc w zw. z art. 1020 kc, polegającą na błędnym przyjęciu przez Sąd I instancji, iż złożenie przez niego oświadczenia o odrzuceniu spadku po J. D. skutkuje wyłączeniem go od dziedziczenia po M. D. (2), tak jakby nie dożył otwarcia spadku.

Mając powyższe na uwadze, uczestnik wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i stwierdzenie, że spadek po M. D. (2) z mocy ustawy nabyli syn M. D. (1) oraz wnuk J. K. po 1/2 części każdy z nich.

Wnioskodawca wnosił o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Sąd Rejonowy naruszył treść art. 931 § 2 kc w zw. z art. 1020 kc poprzez błędne przyjęcie, iż odrzucenie spadku po matce uczestnika J. D., która zmarła przed otwarciem spadku po M. D. (2), powoduje, iż wnuk spadkodawczyni jest traktowany tak, jakby nie dożył otwarcia spadku.

Przewidziane w art. 931 § 2 kc następstwo prawne, w którym dzieci wcześniej zmarłego dziecka wchodzi na miejsce swojego rodzica powoduje, że dalsi zstępni dziedziczą w istocie bezpośrednio po spadkodawcy. Dochodzą do spadku prawem własnym, bezpośrednio po spadkodawcy, a nie po swoim wstępnym, ponieważ ich dziedziczenie uzależnione jest od istnienia przesłanek dziedziczenia takiego zstępnego w stosunku do spadkodawcy, nie bierze się zaś pod uwagę stosunku kandydata na spadkobiercę do swego bezpośredniego przodka. Przepis ten otwiera bezpośrednią, własną drogę do dziedziczenia dzieciom zmarłego spadkobiercy - wnukom spadkodawcy, a jedyną przesłanką pochodną od uprawnień nieżyjących dzieci spadkodawcy jest to, że ich dzieci (wnuki spadkodawcy) dziedziczą tylko udział, jaki przypadłby dzieciom, gdyby dożyły otwarcia spadku (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 6 lipca 2005r., III CK 637/04, LEX nr 603861).

Dlatego też nie można zgodzić się z poglądem Sądu I instancji, że odrzucenie spadku przez J. K. po jego matce, która nie dożyła otwarcia spadku po M. D. (2), powoduje odrzucenie spadku również po babce.

Z tych względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc, zmienił zaskarżone postanowienie i stwierdził, że spadek po M. D. (2) zmarłej 22 stycznia 2014r. nabyli po 1/2 części syn M. D. (1) i wnuk J. K..